

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dispositio Et Perioche Historiae Evangelicae Per IIII.
Euangelistas contextæ, necnon Actuum apostoloru[m],
Epistolaru[m] quoq[ue] Pauli XIII. & Canonicaru[m] VII.**

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1553

VD16 B 9605

1 Argvmentvm Epistolæ S. Pavli Ad Romanos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35634

EPISTOLA PAULI

recentiorum non pauca in hanc extare commentaria, quae hoc nostro tantum abest ut contemnamus, ut magis illorum opera sicubi necessarium sit utamur. Turpissimum enim adolescentibus in primis cornicum configere oculos. Interim quis oro singulos prophetas prohibeat? Scripserunt illi eruditis, ego rudibus & mediocribus. Varia instrumenta habet in ecclesia sua omnipotens, quibus ad gloriam nominis sui & ecclesiae suae institutionem utitur. Varia sunt et spiritus sancti dona. Nemini enim omnia, sed ad aedificationem omnibus contulit omnia deus.

Igitur ad gloriam nominis dei & ecclesiae suae profectum, ecclesiae haec nostra propono iudicanda, quibus schemata & contextum orationis, non minimam obscuritatis causam simplicissime indico, cum gratiarum actione cessurus, si alteri melius quippiam fuerit reuelatum.

I ARGUMENTVM EPISTOLAE
S. PAULI AD ROMANOS.

Occasio.

ROMANORVM ecclesia, quae ex Iudeis & Gentibus constabat, egregie erat in fide Christi imbuta, doctoribus Andronico, Iunia, & Narcisco, uel quod alijs placet apostolo Petro, qui Romam secundo Claudij Caesaris anno appulerit. Vt cumq; uero ea res habeat,

habeat, certe Romana ecclesia eo tempore, quo ei hæc à Paulo scribebantur, recte fuit in uera fide instituta. Iccirco consentaneum est Apostolum nulla ab errore reducēdi opinione hæc scripsisse: recta enim ambulabat, sed pia cura. Obturbabat enim ecclesias Dei Mize neorum hæresis, quos uulgo Nazaraeos nuncupant, uer- Nazareni, ^{scilicet} sutissimum genus hominū, qui (ut inquit Hieronymus) ueteris legis obseruantiam Euāgelicæ gratiæ aptabant, & ea prorsus de Christo dicebant & credebant quæ nos, sed uni non omnia tribuebant ut nos, quin magis legalibus & operū meritis. Hos itaq; ut nullibi non acriter impugnabat apostolus euangelicæ gratiæ acerrimus propugnator, ita hic quoq; sua sponte istos ueluti præueniens ueritatēq; ab istorū repurgans sordibus, Romanis hac epistola tradit, iustitiam non deberi uel legalibus uel operum meritis, sed fidei Christianæ. Hic au- Scopu- ^{scilicet} tem sermonis characterem sic attemperat, ut simul & summā fidei ac doctrinæ Christianæ percenseat, interim & Iudaicum deprimat supercilium, illud quoq; è medio tollat dissidium, quod inter Iudeos & gentes indies maximis gliscebant auctibus. Docte itaq; clare & copiose totum hoc negotium sic tractat.

Initio proposita expositione præfigit scopum totius cause, iustum ex fide uiuere. Hunc proterius expositione quādā, docens cum Gentes tum Iudeos, ^{De uera iustitia.}

EPISTOLA PAULI

quin & omne mortalium genus peccato esse obnoxium
 iustitiam itaq; non esse hominis corrupti et peccatoris,
 sed dei potius miserentis eamq; credenti gratia confa-
 renis. Illud porrò copiose admodū primis exponit ca-
 pitibus. Hoc uero quod fides sit iustitia, ceu noua con-
 firmatione in fine 3. & per initia 4. cap. astruit. Sed
 in fine huius digreditur, & Fidem ueram, exemplo fidei
 Abrahæ & cognatis seu consequentibus fidem, descri-
 bit. Et iterū ne quid cuiquam deesset, denuo totam cau-
 sam conuentione quadā demonstratiua ob oculos reuoc-
 cat, ut quisq; uel cernere possit ab homine nihil nisi pec-
 catum, at à deo per Christum solum, omnem proficisci
 iustitiam. Atq; hæc quidem quæ quinque istis primis dixi
 tractata capitibus, prima & potissima continent euan-
 gelij mysteria, peccatorū uidelicet remissionem & uita-
 tam per Christum restitutam.

Summa
euangelij.

Quæ autem sequuntur usq; ad cap. 9. ueluti subsi-
 dium satisfactio siue declaratio sunt superiorum. Cum
 enim illa uni Christo fideiq; in eum tribuerint omnia, &
 mens humana crassa sit, ideoq; mox ex istis colligat per
 fidei libertatē licere omnia, sed & opera bona esse friv-
 stranea, inutilem quoq; legem, utraq; hæc præoccupā-
 tione quadam diluit, & in sexto quidem cap. multis ar-
 gumentis demonstrat, fidelem hominem fidei uirtute,
 studere pietati, innocentiam colere, & uere bona opera
 sectari.

sectari. Neq; enim libertatē Christianam esse peccandi licentiam, sed peccatorum uerius abnegationem & sanctimonie cultum. Id quod & similitudine quadam uenusta in 7. cap. initio declarat. Nam sequentibus comonstrat legem non esse inutilem, sed sanctā & bonam. In octauo autem redit ad id, unde in 6. & per initia 7. erat digressus. Docet enim quatenus liberi simus, sed & ad uitae hortatur sanctimoniam, quod & in illo coeperat: hic uero amplius exhortationi consolationē iungit commodissimam. Neq; enim humana imbecillitas citra exiguam operam affectiones illas carni congenitas premit, unct & conficit. Et haec quidem altera pars est euangelij, qua peccatorum adeoq; carnis (ut aiunt) mortificatio siue sancta poenitentia continetur, quae quidem aliud nihil est quam perpetua uita per fidem in integritate custodia. Habes itaq; hisce 8. capitibus potissimam euangelij summam, de qua in euangelio secundum Lucam sic legimus dixisse dominum: Sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati & resurgere a mortuis tertio die, & predicari in nomine eius poenitentiam ac remissionem peccatorum in omnes Gentes, &c. Haec autem prima huius epistolae pars esto.

Secunda cominet negotium reiectionis Iudaicae & Reiectione Iudaeorum & uocationis gentium. Nam absoluto negotio Euangelici uocatio Gentium. mysterij, ut erat Iudaeorum & Gentium debitor, utrisq;

EPISTOLA PAULI

mederi cupiens Iudeorum primo arrogantiam deprimit,
 Hi enim de genere patribus & electione sua gloriantes,
 populum dei liberum se esse iactabant, & hoc minus
 etiam suscipiebant euangelij prædicationem. Istud
 ergo obstaculum scripturis remouet, iisdem & reiectionem
 eorū comprobat, causamq; huius subnectit, quod
 nimum suæ fidant iustitiæ, monens ut iustitiæ Christi se
 subdant per fidem: aliàs enim perituros, id quod etiam
 propheta prædixerint. Et hæc quidē agit in capite 9.
 & 10. Porro ne istud reiectionis negotiū miseris anima
 mis prorsus consternaret, ansam quoq; Gentibus, satis
 aliàs ferocientibus, Iudeos penitus contemnendi suppe
 ditaret, in 11. consolationem instituit ac mitigationem,
 docens reliquias iuxta prophetarū uaticinia saluandas.
 Interim Gentes quoq; monet prioris uitæ meminerint,
 unde emerferint, qualēsue olim fuerint, idololatræ nimia
 rum & hostes dei, nūc uero fide amici dei & testamenti
 participes facti sint, unde fide nunc quidem stent, fieri
 ergo posse ut perfidia recidant, & Iudaica gens resu
 matur: modeste itaq; de se sentiant, neminem uero con
 temnant. Siquidem iudicia dei ut noua & mirabilia, sic
 inscrutabilia esse. Et hanc quidem uoluimus alteram esse
 huius epistolæ partem, qua nimirum uides maximum
 mysterium à maximo apostolo esse reiectum: tametsi
 enim aliud instituisse egisseue uideatur, explicauit tamē
 istud

istud arcanum quod Gentes quoque ad promissiones testamenti & populum dei pertineant, atque illi demum filij dei sint, non qui secundum carnem, sed qui secundum spiritum nati sunt. Id quod à maximis etiam in religione uiris adeo fuit absconditum, ut ni cœlesti oraculo commo-
nitus fuisset apostolus Petrus, ægre Cæsaream iuisset ad Cornelium.

At tertia pars absolvitur quinque postremis capitibus. Paræneses. Hæc uaria est de uarijs rebus ceu locis quibusdam communibus conscripta, lepide quidem & clare. Eleganter enim differit de Christianorum sacrificijs & oblationibus, De officio hominis Christiani, De magistratu & iure gladij, De ciborum & dierum delectu, De scandalo, Deque alijs quibusdam rebus scitu opido quam necessarijs, quæ quidem Argumenti breuitas satis aliàs uiolata recensere non admittit.

Porrò orationis genus, si illam spectes demonstrationem qua docet fidem esse iustitiam, non legem, non merita, si inquam institutum Pauli summarium generatim spectes, Demonstratiuum fuerit. At si expendas accusationem qua inter initia & Iudeos & Gentes peccati coarguit, uel illud pensites quod in 6. & 8. hortatur & consolatur, illud sane iudiciale fuerit, hoc Deliberatiuum. Sed ita fieri solet ut præcipuum aliquod dicendi genus reliqua in se contineat, imò sine reliquis absolui nequeat.

Genus orationis.

EPISTOLA PAULI

Dictio.

Dictio autē uel stilus huius epistolae conuenit rebus. Nam grauis est, nō utiq; obscurus, sed decorus & maiestatis plenus, à qua perspicuitatē nemo unquam separauit. Perspicue ergo & solide scribit Apostolus, modo meminerimus sacris assuetissimum pectus sic Graece loquutum ut Hebraeum interim, utpote ad Gamalielis pedes institutum, dissimulare non potuerit.

2

ARGUMENTVM PRIORIS S. PAULI AD CORINTHIOS EPISTOLAE.

NEMINI obscurum esse credo Epistolas Pauli non eo ordine scriptas esse, quo in exemplaribus nostris uulgatis certa serie locatas uidemus. Neq; enim ea quae ad Romanos extat epistola primo scripta est ab apostolo quod primum occupat locum. Galatarum enim & ante Romanorum & Corinthiorum exarata in coetum exiuit fidelium, quinimo praesens haec Corinthijs dicata ante Romanorum quoq; conscripta est. Proinde de materiam & tractatum rerum non temporū seriem spectauit quisquis apostoli epistolas in hunc uulgatum redegit ordinem. In Romanis disputatur de Peccato, de Iustitia, de Fide, deq; uerae religionis & seminis dei natura, ui & effectu. Merito itaq; primum occupauit locum.

cum.